

กลุ่มภารกิจจดหมายเหตุและสารนิเทศท้องถิ่น

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยแม่โจ้

NORTH CLIPPING 2555/ 00077

ชื่อหนังสือพิมพ์ เชียงใหม่นิวส์	วันที่ 7 ต.ค. 2551	ปีที่ 18	ฉบับที่ 6293	หน้า 5
------------------------------------	-----------------------	-------------	-----------------	-----------

ร้อยเรื่อง
เมืองลำานนา
ปีที่ ๑๐

ภาพเก่าเจดีย์ วัดหลวงลำพูน

นครลำพูนแต่เดิมเคยเป็นศูนย์กลางความเจริญรุ่งเรืองทั้งศิลปวัฒนธรรม การเมืองการปกครองรวมทั้งการค้าขายที่มั่งคั่ง อาณาจักรหริภุญชัยถือกำเนิดขึ้นในดินแดนแห่งนี้และยังถือได้ว่าเป็นปฐมอาณาจักรที่มีความเก่าแก่ที่สุด ดังนั้นนครลำพูนจึงเป็นเมืองที่เก่าแก่และสำคัญมีชื่อเสียงในด้านศิลปกรรมที่สวยงามโดยเฉพาะภายในบริเวณวัดพระธาตุหริภุญชัยยังปรากฏโบราณสถานที่สำคัญต่างๆ มากมาย

เป็นที่ทราบกันแล้วว่านครหริภุญชัยหรือเมืองลำพูนสร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ.1206 ตั้งอยู่ระหว่างแม่น้ำปิงและแม่น้ำกวหลังจากที่สร้างเมืองเสร็จพระสุเทวฤาษีและพระสุกกทันตฤาษีจึงได้อัญเชิญพระนางจามเทวี พระธิดาแห่งกรุงละโว้ให้เสด็จขึ้นมาครองเมือง ดังนั้นศิลปกรรมที่ยังปรากฏอยู่ตามวัดต่างๆ ในลำพูนจึงเป็นศิลปกรรมสมัยหริภุญชัยแทบทั้งสิ้น เมื่อเดินทางมาเยือนเมืองลำพูนก็

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	7 ต.ค. 2551	18	6293	5

ต้องแวะชมความรุ่งเรืองของศิลปกรรมแบบหริภุญชัย สถานที่ที่นักท่องเที่ยวนิยมเดินทางมาชมมากที่สุดก็คือ วัดพระธาตุหริภุญชัยวรมหาวิหาร วัดนี้ถือเป็นวัดหลวงสำคัญของชาวลำพูน สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ.1651 ในสมัยของพระเจ้าอาทิตยราช ปูชนียสถานสำคัญคู่เมืองคือองค์พระบรมธาตุหริภุญชัย ซึ่งเป็นที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ องค์เดิมนั้นสูงเพียง 3 วามีโกษทองที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุสูง 3 ศอก ต่อมาเมื่อหริภุญชัยได้ตกเป็นเมืองขึ้นของเชียงใหม่ พระมหาเถระในลำพูนและขุนฟ้าได้ก่อพระเจดีย์รูปทรงกลมครอบองค์เดิม มีขนาดสูง 10 วา จากนั้นได้มีการบูรณะองค์พระธาตุอีก 2 ครั้งในสมัยพระเจ้าเมืองแก้วและในสมัยของพระเจ้ากาวิละโดยได้ยกฉัตรขึ้นทั้ง 4 มุม

ปัจจุบันพระธาตุหริภุญชัยได้รับการขึ้นทะเบียนโบราณสถาน

ในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 8 มีนาคม 2478 พระธาตุหริภุญชัย ถือเป็นศาสนาสถานสำคัญคู่เมืองลำพูนและดินแดนล้านนาแล้ว เจดีย์องค์นี้ยังนับว่าเป็นสถาปัตยกรรมที่สวยงามที่สุดแห่งหนึ่งของล้านนา เจดีย์พระธาตุหริภุญชัยประกอบด้วยฐานปัทม์แบบฐานบัวลูกแก้ว ย่อเก็จ ต่อจากฐานบัวลูกแก้วเป็นฐานเชียงกลมสามชั้น ซึ่งตั้งรับองค์ระฆังกลม เหนือขึ้นไปเป็นบัลลังก์ยอเหลี่ยม องค์ระฆังประดับปูนปั้นเป็นลวดลายประจำยาม โดยตลอดทั้งองค์ได้รับการปิดทองจังโกหุ้มทั้งสี่ของเจดีย์

ปัจจุบันทางกรมศิลปากรได้เข้ามา

บูรณะองค์พระบรมธาตุหริภุญชัย โดยการนำเอาแผ่นทองจังโกหุ้มองค์พระธาตุเป็นเวลาหลายสิบปีออก แล้วปิดด้วยทองคำเปลวใหม่ จนองค์พระบรมธาตุหริภุญชัยกลายเป็นองค์สีเหลืองเด่นเป็นสง่า หาใช้สีทองเหมือนในอดีต

นอกจากองค์พระธาตุหริภุญชัยแล้ว ในบริเวณวัดยังมีศิลปกรรมที่สำคัญและน่าสนใจอีกแห่งก็คือ สุวรรณเจดีย์หรือกุฎำ อยู่

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	7 ต.ค. 2551	18	6293	5

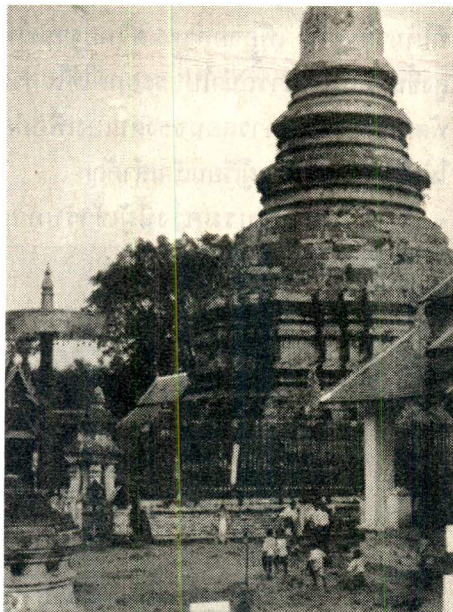
ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือขององค์พระธาตุ เป็นเจดีย์ที่มีอายุอยู่ในราวพุทธศตวรรษที่ 16 ลักษณะเป็นแบบเดียวกับสุวรรณจังโกษเจดีย์ที่วัดกุฎีดง องค์เจดีย์สร้างด้วยแลงผสมอิฐเป็นเจดีย์เหลี่ยมซ้อนกัน 5 ชั้น แต่ละชั้นเจาะผนังเป็นซุ้มจระนำมณฑล 12 ซุ้มรวม 60 ซุ้ม ภายในประดิษฐานพระพุทธรูปดินเผา

ห่างออกไปทางทิศเหนือไม่กี่กิโลเมตร

เป็นที่ตั้งของเจดีย์เชียงยัง อยู่ในบริเวณโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดพระธาตุหริภุญชัย เจดีย์องค์นี้สร้างขึ้นในสมัยพระเจ้าอาทิตยราช รูปแบบของศิลปกรรมของเจดีย์ฐานล่างเป็นสี่เหลี่ยมจัตุรัสซ้อนกันขึ้นไป 5 ชั้น ฐานล่างเป็นบัวคว่ำหรือบัวถลา ซึ่งประกอบด้วยลวดบัวและลูกแก้วคั่นเป็นชั้นๆ ยอดเจดีย์มณฑลสี่เหลี่ยมขึ้นไปเป็นส่วนเรือนธาตุยอดเจดีย์เหมือนกัน องค์สถูปทรงระฆังแบบลังกาเหนือจากองค์ระฆังไม่มีบัลลังก์ แต่ทำเป็นยอดบัวกลุ่มสลับบัวลูกแก้วลดหลั่นกันไปจนถึงส่วนยอด

ส่วนด้านทิศใต้ของพระวิหารหลวง เป็นที่ตั้งของหอไตรวัดพระธาตุหริภุญชัย ตัวอาคารของหอไตรแบ่งเป็น 2 ชั้นล่างก่ออิฐถือปูนส่วนชั้นบนเป็นอาคารเครื่องไม้ มีลักษณะทางสถาปัตยกรรมเช่นเดียวกับหอไตรวัดพระสิงห์และวัดเชียงมั่น ตัวอาคารหอไตร

ตั้งอยู่บนฐานขนาดใหญ่มีบันไดทางขึ้นด้านหน้า อาคารชั้นล่างก่ออิฐฉาบปูนผนังทั้งสองข้างเจาะเป็นช่องหน้าต่าง ส่วนอาคารชั้นบนเป็นเครื่องไม้มีลักษณะเครื่องบนหลังคาหย่อนโค้งลาดต่ำมีชั้นซ้อนและชั้นลดหน้า หน้าบันและคิ้วโก่งและผนังประดับลวดลายเครื่องไม้แกะสลักสันนิษฐานว่าสร้างขึ้นในสมัยล้านนา ซึ่งอยู่ในยุคหลัง

นอกจากนี้บริเวณรอบวัดพระธาตุหริภุญชัยยังปรากฏเจดีย์เก่าแก่ที่สำคัญอีกมากมาย เช่น เจดีย์วัดพระยืน อยู่ทางทิศตะวันออกของวัดพระธาตุหริภุญชัย เจดีย์วัดกู่ละมั่ง ตั้งอยู่ทางทิศใต้ประมาณ 2 กิโลเมตร เป็นต้น น่าอาจเป็นตัวอย่างของเจดีย์เก่าแก่ในลำพูนที่

ล้ำค่าด้วยศิลปกรรม แต่ยังเป็นห่วงอีกว่าปัจจุบันเจดีย์เก่าแก่เหล่านี้รวมถึงเจดีย์ร้างที่ยังไม่มีการค้นพบได้ถูกชาวบ้านเข้าไปขุดหาสมบัติจนทำให้รูปทรงและเคล้าเดิมของเจดีย์เปลี่ยนแปลงไป แม้ว่ากรมศิลปากรได้พยายามเข้ามาดูแลโบราณสถานเหล่านี้แล้วก็ตาม แต่กระนั้นก็ยังมียุคเจดีย์เก่าบางองค์อาจหลุดรอดสายตา ดังนั้นเมื่อพบเห็นโบราณสถานอาจจะร้างหรือไม่ก็ตามควรที่จะแจ้งแก่เจ้าหน้าที่ของกรมศิลปากรเพื่อจะได้เข้ามาดูแลและบูรณะเป็นโบราณสถานที่มีค่าแก่คนรุ่นหลังต่อไป

จักรพงษ์ คำบุญเรือง

jakpong@chiangmainews.co.th